

DAN GAVRILIU – IN MEMORIAM

Prof. Univ. Dr. Vasile SARBU

Academia de Stiinte Medicale

Fliliala Bucuresti

Recent, a fost chemat la odihna Prof. Dr. Dan Gavrilu, in ziua de 4 noiembrie 2012, un monstru sacru al chirurgiei romanesti contemporane. Prestigiul sau l-a asezat in randul medicilor de talie universala, “operatia Gavrilu” fiind consemnata in toate tratatele si enciclopediile de chirurgie. Problema esofagoplastiilor a preocupat lumea chirurgicala si continua sa o preocupe si in zilele noastre, atat pentru patologia benigna cat mai ales pentru cancerule de esofag.

Abordand acest domeniu de mare dificultate tehnica, si oferind o solutie originala, Profesorul Gavrilu a ocupat pentru o jumatate de secol scaunul pontifical in chirurgia esofagului, numele sau stralucind in marile centre chirurgicale din Japonia, Europa, S.U.A, etc., practic in intreaga lume.

Multi spun ca Profesorul Gavrilu nu a fost profet in tara sa, desi stralucea si era pretuit pe firmamentul chirurgical universal. Acest lucru trebuie privit, acum cand Gavrilu nu mai este printre noi, cu mai multa profunzime si cu condescendentia cuvenita. Gavrilu a fost unanim recunoscut de catre noi, chirurgii romani, ca o personalitate remarcabila. Valoarea procedurii sau nu a contestat o nimeni si au aplicat-o si alti chirurgi chiar daca rezultatele cele mai bune in aceasta interventie au fost cand a efectuat-o chiar el, cu trusa speciala, dedicata “construirii” tubului gastric.

Numerosi chirurgi romani au venit in clinicile unde a lucrat, l-au admirat si l-au venerat. Operatia “tip Gavrilu” ca si gastrostomia “cu guleras” care-i poarta numele, figureaza in toate tratatele si manualele de chirurgie din tara noastra cat si in tratatele din Franta sau din alte tari. Poate ca onorurile nationale exagerate facute altor confrati, care au fost cvasinecunoscuti dincolo de granitele tarii si cu atat mai mult ale Europei, sa-l fi determinat sa se considere un insingurat, o figura aparte, cu aura legendara inca din timpul vietii. Ar mai fi de adaugat ca unele incongruente si inadaptabilitati sau nerecunoasteri ale valorilor autentice le-au indurat si alti profesori. Unii au promovat cu dificultate, altii au fost arestati temporar (Gomoiu, Juvara, Butureanu, Anghel, Stoian) sau trecuti pe linie moarta (Hatieganu, Pius Branzeu, etc.). Acest aspect mai general, intr-un fel sau altul, a lovit si in gloria lui Gavrilu, fiind opera unei societati care nu punea pret pe marii nostri intelectuali. Nu am luat nici o clipa in calcul ceea ce se cheama “invidia medicorum”, care niciodata nu a lipsit in istoria medicinei, dar nici nu a anulat marile valori, mai ales in chirurgie, unde virtutea, inteligenta, inventivitatea, harul, adesea genialitatea nu pot fi sterse cu buretele. Operatiile originale, premierele nationale sau universale, raman in memoria noastra. Chiar daca operatia lui Thoma Ionescu din cancerul de col uterin se cheama “Wertheim”, coloratia lui

Babes se cheama doar “Papanicolau”, pensa lui Jianu se cheama “Satinsky”, operatia lui Vercescu se cheama “Whitehead”, etc. Profesorul Gavriuiu, cu toate aceste probleme de recunoastere de-a lungul vietii nu putem spune ca nu a fost pretuit de noi, confratii sai chirurghi, si ca nu a fost iubit de mii si mii de pacienti.

Profesorul Dan Gavriuiu s-a nascut la 26 aprilie 1915 la Braila (dupa unele surse s-a nascut pe 10 mai). A absolvit Liceul “Ion Bratianu” din Pitesti cu *Magna Cum laudae* (sef de promotie in anul 1933). In anul 1941 a absolvit Facultatea de Medicina din Bucuresti iar in anul 1943 a reusit primul la concursul de rezidentiat in chirurgie. In anul 1947 a luat primariatul in chirurgie, stralucind la toate aceste concursuri.

Intr-un interviu Profesorul afirma ca a inceput sa se pregateasca in chirurgie chiar din anul 1933.

Inainte de razboi si-a pierdut tatal. A plecat pe front si a ajuns pana in Caucaz, de unde si-a luat o permisie si a dat concursul de secundariat pe care l-am amintit. Intrarea in invatamant s-a facut tot prin concurs pe care l-a promovat cu medie excelenta obtinand 20 de puncte la toate probele. Asa il regasim in anul 1948 ca *asistent universitar* la Clinica III Chirurgie din Bucuresti. A facut specializari in Austria si Germania, vorbind curent limba franceza, engleza si germana, si avand acces la informatii chirurgicale moderne. Aceasta situatie a facut sa fie considerat “cosmopolit” si chiar sa lucreze o perioada de noua luni fara salariu, in anul 1948 – 1949. Apoi a fost considerat “bun pentru formarea de cadre medicale” fiind mutat prin vreo 6 – 7 spitale din Bucuresti, asa cum a marturisit-o intr-un interviu.

Abia in anul 1971 a ajuns doctor docent si profesor delegat, iar in anul 1973 a ajuns *Profesor Universitar*. Din anul 1978 a lucrat ca profesor universitar in Clinica Chirurgie II a Spitalului Universitar Bucuresti. Inca de acum 30 – 35 de ani a fost considerat cel mai mare chirurg de esofag nu numai din tara noastra dar si din intreaga lume.

Trebuie mentionat, in spiritul adevarului, ca inca din anul 1912 Prof. Dr. Amza Jianu a descris o tehnica din care putem afirma ca isi trage obarsia “operatia Gavriuiu”. Este vorba de faptul ca Amza Jianu a fost elevul lui Thoma Ionescu, pe care l-a secundat in descoperirea *Rahianesteziei inalte*, Thoma Ionescu ajungand celebru, si recunoscut international facandu-l celebru prin operatiile demonstrative din S.U.A., Anglia, Franta, unde a folosit chiar aceasta “metoda romaneasca de anestezie”. Thoma Ionescu l-a sprijinit de foarte tanar pe Amza Jianu care a ajuns in anul 1912 profesor la Iasi la 31 de ani (numit in acest post la moartea Prof. Dr. Leon Scully, primul decan al Facultatii de Medicina din Iasi – infiintata in anul 1879).

Amza Jianu a creat si aplicat in clinica un tub gastric izoperistaltic, motiv pentru care este considerat un pionier autentic al esofagoplastiilor, recunoscut in toate tratatele prestigioase, Amza Jianu si-a publicat procedeul in revista “Dtsch. Z. Chir” in articolul “Gastrostomie und Oesophagoplastie”. In anul 1914 a publicat cu imbunatatiri articolul “Uher Oesophagoplastik” in aceeasi revista.

Acest procedeu este citat si apreciat de Prof. Dr. Dan Setlacec in volumele sale “Medicina romaneasca, medicina europeana”.

In anul 1920 Amza Jianu s-a transferat la Bucuresti lucrând la Spitalele *Coltea si Filantropia* pana in anul 1949 cand s-a pensionat.

Dan Gavrilu a modificat fundamental tubul gastric confectionat din marea curbura, dupa tehnica Amza Jianu, facand posibila transpozitia sa pana in regiunea cervicala. Este drept ca nu se poate omite ideea initiala, dar niciodata metoda maestrului sau nu a rezolvat complet inlocuirea esofagului. Aici s-a pus in epoca o problema de principiu, procedeul *Gavriliu* fiind original, dar pornind de la o idee veche de peste 35 de ani.

Daca ne gandim la scoala si filiatia *Thoma Ionescu – Amza Jianu – Hortolomei*, din care am descins contemporanii lui Gavrilu, *Burghele, Juvara, Setlacec* si toata pleiada chirurgiei moderne bucurestene, iesene, clujene, craiovene, timisorene, etc, ne putem mandri ca unul din vlastarele acestei scoli, s-a desprins pe drumul sau si a cucerit continentul European, apoi America de Nord si de Sud, Asia pana in Japonia, ajungand chirurgul numarul unu al lumii. Operatia sa ii apartine in intregime si este undeva relatat cum intr-o zi s-a “apucat” de acest procedeu si l- a executat “cu usile inchise”. S-a legat atat de profund de procedeul sau incat nu s-a mai dezlipit niciodata de el.

Chiar daca a scris mult si pe alte teme cum ar fi: *cancerul gastric, esofagitele peptice, ulcerul gastric, bontul dificil, etc*, toate acestea parca s-au despartit de autor. Dan Gavrilu a fost “furat” realitatii de propriul procedeu. Prima gastrectomie totala si prima esofagoplastie, profesorul le-a socotit ca *operatii de pionerat*. Iata cum descrie Gavrilu aceasta prima esofagoplastie: “*Am imaginat un procedeu pe care l-am studiat inainte pe 25 de cadavre, in serviciul de Anatomie patologica al spitalului, al carui sef era Leonida Georgescu, mai tarziu profesor de Anatomie Patologica la Timisoara. Cand am fost sigur ca din punct de vedere anatomic voi putea obtine rezultatele scontate, l-am aplicat si primul bolnav operat (era in anul 1951) era un copil de 14 – 15 ani, Bica Vaduva, care isi arsese esofagul*” (s-a intamplat in Spitalul I.C. Frimu, in Clinica Prof. Dr. Traian Nasta). Noua tehnica a aparut opt zile mai tarziu in Revista *Chirurgia*. Au urmat peste o mie de esofagoplastii, peste patru mii de operatii diverse pe esofag, peste 40 000 de operatii in chirurgia generala. Au urmat momente grele, timp de 15 ani a fost asistent universitar (1944 - 1959), a fost “tinut pe loc” sa nu ajunga profesor, s-a aparat mereu de culpe imaginare si s-a temut de represalii. L-a stimat pe Amza Jianu, Theodor Firica, pe Finsterer (Viena), pe elevii sai. La operatiile lui au asistat multi profesori sau chirurghi de peste hotare. Unul singur a incercat sa-si insuseasca tehnica sa si sa si-o atribuie (Henry Heimlich din S.U.A.). Acesta a asistat la doua operatii *Gavriliu*, le-a fotografiat, apoi le-a prezentat in anul 1960 la Torino fara sa le mentioneze paternitatea, Pana la urma adevarul a fost recunoscut.

A lucrat multi ani cu o energie debordanta, mai ales ca in deceniul al IX-lea de viata a fost readus in Clinica la Spitalul Universitar prin grija Prof. Dr. Sorin Oprescu care l-a pretuit cu sinceritate. “In cartea de onoare a Clinicii, au scris numeroase glorie ale chirurgiei de peste hotare despre valoare maestrului : H.Ellis de la Spitalul Westminster din Londra, N.Maillard de la Paris , Puig Decalle din Barcelona, Ev. Oglov din Leningrad, Heilmich din Chicago, Rene Megevard din Geneva, Carlos Roberto din Buenos Aires. În timp ce a operat în fața unor celebrități de peste hotare, D.Gavriliu a fost renegat în țara și i s-a cerut să-și schimbe profilul în ORL. A fost, însă, apreciat de cei ce asistau la

demonstrațiile lui: Jean Luis Lortat-Jacob, Pietro Valdoni. Aceste momente grele le-a depășit cu seninătate. A conferențiat pe toate continentele, în toate marile centre chirurgicale. Și-a dorit crearea la București a unui centru metodologic internațional pentru formarea chirurgilor din întreaga lume (cei doritori, bineînțeles) pe probleme de chirurgie digestivă superioară. S-a luptat pentru introducerea la noi a metodelor fibroscopice de depistare precoce a cancerelor de esofag. Un chirurg de renume mondial nu a găsit, la timpul cuvenit, înțelegere la forurile sanitare din țara. Bisturiul, cel de-al șaselea deget al mâinii, nu i l-a putut lua nimeni. Deși avea 85 de ani s-a bucurat de o bună sănătate și vivacitate a continuat să opereze. A fost visiting professor pentru mulți studenți, care l-au îndrăgit pretutindeni. În 1975, a fost declarat numărul 1 în "Anuarul Mondial al Chirurgiei". A fost membru al "Societății Internaționale de Chirurgie", de la Bruxelles, al Colegiului Internațional de Chirurgie Digestivă- Paris, în Organization Universitarie de Intercambio Panamericano, al Colegiului de Redacție al revistei World Journal of Surgery – New York etc. A fost ales, în 1976, la Davos, și în 1979, la San Francisco, vicepreședinte al Congreselor Internaționale de Chirurgie. În 1976, i s-a acordat o onoare de care nu s-a mai bucurat un alt chirurg român. Fiind din afara Marii Britanii, această onoare de acordă extrem de rar. Gavrilu, în 1976, a deschis Congresul Colegiului Regal de Chirurgie din Londra, după ce în 1975 fusese declarat nr.1 în chirurgia mondială. În 1983, a fost declarat, la Hamburg, emeritus member al Societății Internaționale de Chirurgie (reprezentat la cel de-al XXX-lea Congres de Doctorul Marius Stoian). Tot în 1983, a fost distins cu titlul de Cavaler al Republicii Italiene, după ce, în clinica sa din București, au urmat cursuri (stagii) Giorgio Monaco, Licigno Angeli, Federico Francconi. Multe din meritele sale au fost căutate și aduse în fața publicului de oameni din afara ariei medicale, cum ar fi ziaristul Ovidiu Ioanițoaia. Are următoarele brevete: metode și instrumentar de înlocuire a esofagului la om (1968); trusa chirurgicală pentru operația de înlocuire a esofagului la om cu tub gastric (1968); trusa de catetere pentru sfinctero-papilotomie (1972); tratamentul chirurgical al ulcerului duodenal cu bont duodenal dificil (1987); procedeu chirurgical pentru înlăturarea sindromului de ansă aferentă (1987). Din activitatea publicistică menționăm: "Esofagoplastie viscerală directă" (Chirurgia nr. 2/1955); "Chirurgia esofagului" (1957); "Patologia esofagului" (1974, Ed. Medicală, București); "Aspects of Esophageal Surgery- The current problems in surgery" (USA, 1975); coautor la "The Craft of Surgery" (Ed. Phil Cooper, Boston, 1970); "Actualități în chirurgie" (1982); "Surgery of Esophagus" (Ed. Livingstone Churchill- Edinburg, Londra, New York, 1988); "Colour of Atlas of Gastrointestinal Surgery" (Ed. Cordiano and Nardi's, Ed. Picin Houva Libreria, Padova, 1989). Referințe: Revista Argeș- din 2 iulie 1966; "Fără să fie profesor acela mai mare chirurg pe esofag din lume trăiește la București"- în Flacăra nr. 16 (1984) 13 aprilie 1974;

"Bătălia pentru vase de sânge"- în Magazin nr. 889/19 octombrie 1974;

"Lucrez pentru recrearea parțială a motorului omenesc"- în Scânteia din 31 decembrie 1966;

"Toată viața am învățat de la alții și de la mine" în Flacăra nr. 11/16 martie 1978;

"Monitorul oficial nr. 195/1947" România liberă- 26 septembrie 1981; vol. "Personalități ale științei" pag. 120;

"Muncitorul Sanitar"- din 27 septembrie 1967; Flacăra nr 33/17 august 1978;

Referent Științific al volumului “Chirurgul” de T.Ghițescu, 1977;

Flacăra nr.28/16 iulie 1982; idem nr.41(1258) 1 octombrie 1978;”Chirurgia Esofagului ” Ed. Militară,1957.”

Astăzi Dan Gavrilu nu mai este. Faima lui luminoasă va rămâne în mintea celor ce l-au cunoscut. I se cuvin merite academice și de orice altă natură postmortem.

Academia de Științe Medicale își îndeplinește o datorie firească prin pretuirea lui. Noi vom încerca, împreună cu cei ce l-au cunoscut îndeaproape, să publicăm biografia sa mai extinsă în “**Galeria Marilor Chirurși Români**” din care a apărut deja volumul închinat lui *Corneliu Adameșteanu* și cel închinat lui *Nicolae Angelescu*.

BIBLIOGRAFIE

1. **V. Sarbu, F. Popa** – “*Dictionarul chirurgilor români*”, Ed. Carol Davila, 2010, vol. II, pag. 681 – 683;

2. **Nicolae Tone** – *Profesorul Dan Gavrilu – Brâncuși al chirurgiei esofagiene medicale*, “Tineretul liber”, anul IV, nr. 570, 12 ianuarie 1992.